

BRUGERUNDERSØGELSE
I
HELLIGÅNDSKIRKEN, AARHUS
FORÅRET 2006

INDLEDNING 3

HVEM ER BRUGERNE? 3

HVAD BRUGER BRUGERNE? 4

CENTRUM OG PERIFERI 4

FASTE BRUGERES DEBUT 5

MERE OM DE FASTE BRUGERE... 7

TYPISK DELTAGELSESMØNSTER 7

HVILKE SIDER VED GUDSTJENESTEN SÆTTER DU PRIS PÅ? 7

RELIGIØSE GRUNDFARVER OG GUDSTJENESTEPRÆFERENCER 8

HVORFOR KOM DU FØRSTE GANG? 10

HVORFOR BRUGER DU KIRKEN I DAG? 11

SPECIELT OM SPAGHETTI 11

BRUGERSEGMENTER 12

BØRNEFAMILIERNE 13

GUDSTJENESTEDELTAGERNE 13

HØJSKOLEDELTAGERNE 14

IKKE-FASTE BRUGERE 14

KONFIRMANDERNE 14

SENERE ANALYSER: 15

KONKLUSION OG PERSPEKTIVERING 16

Indledning

I Helligåndskirken i Århus har vi i foråret 2006 gennemført en brugerundersøgelse i en form der ikke er set i Danmark før. I stedet for at udsørge et tilfældigt udsnit af sognet, har vi nemlig fokuseret på personer, der allerede har fundet vej til vores kirke. Formålet var at få noget mere viden om, hvad der rør sig i kirkens brugerflok. Undersøgelsen foregik ved, at vi i løbet af en måned uddelte spørgeskemaer til alle der kom til et arrangement i kirken. Alle brugere har således fået et 11-siders langt skema med 26 spørgsmål, fx omkring

- opfattelse af gudstjenesten
- folks religiøse indstilling
- hvorfor man kommer i kirken
- ønsker om fornyelser og forandringer

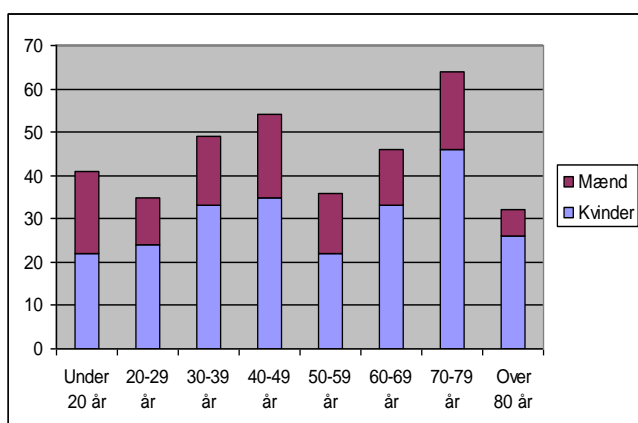
Der blev uddelt over 600 skemaer, og resultaterne kan regnes for repræsentative for brugergruppen, i det svarprocenten er på 60 %.

Afsnittene i denne rapport kan læses uafhængigt af hinanden, og det skal understreges, at de resultater, der præsenteres, er et lille udvalg af de mulige. For det første er der ingen kvalitative resultater med. Det betyder, at de kommentarer, brugerne er kommet med omkring fornyelser og ideer - men også fx de mange rosende ord, ikke er med for at undgå, at man som bruger kan genkende sine egne eller andres svar. Men ellers er det undertegnede, der har udvalgt de resultater, der fremstilles her - i et ping-pong-samarbejde med resten af personalet, menighedsrådet og faglige kolleger.

Alt arbejde med at koncipere projektet, udarbejde skema, gennemføre uddeling, indsamling og indtastning af skemaer, samt analysere og formidle resultater er foretaget af projektmedarbejder Linda Bak Schröder. Jeg er ansat i kirken i 6 måneder fra 15. januar til 15. juni 2006. Hvis der er spørgsmål til nogle af de dele af mit arbejde, man ikke kan se i det følgende, er man velkommen til at henvende sig til mig. Dette gøres lettest på linda@schroedefamily.de. Ellers vil kirkekontoret altid kunne formidle kontakt til mig.

Hvem er brugerne?

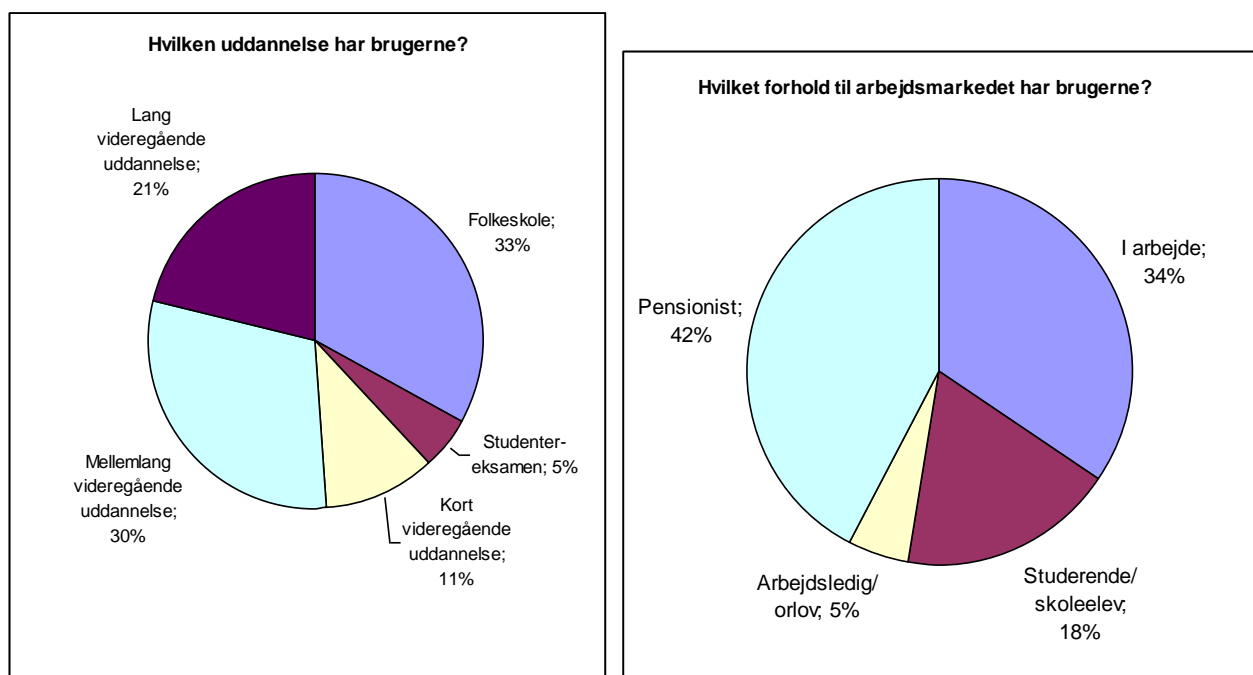
Brugernes fordeling på køn, alder, uddannelse og erhverv ses af nedenstående tre diagrammer. Vi har også spurgte brugerne om deres civilstatus, og om de har hjemmeboende børn. Det viser sig, at over halvdelen er gift og af disse har omkring **45 %** hjemmeboende børn.

Til venstre ses alders- og kønsfordelingen. Generelt kan man se, at alle aldre er repræsenteret i Helligåndskirken. Der er flest i 70'erne, men fx flere i 30'erne og 40'erne end i 50'erne og 60'erne. Man

skal i øvrigt huske, at den første søjle i venstre side kun viser andelen mellem 14 og 20 år, hvor de andre søjler viser andelen af et helt tiår. Børn under 14 er nemlig slet ikke med i undersøgelsen.

Desuden er der i gennemsnit 1/3 mænd mod 2/3 kvinder, og det gælder over hele aldersspektret, bortset fra i 80'erne, hvilket formentlig afspejler, at flere kvinder end mænd oplever at miste deres ægtefælle i denne høje alder. I 80'erne er der klart flere kvinder end mænd.

De to lagkagediagrammer ovenfor viser svarene på henholdsvis spørgsmål 13 og 14. Til venstre ses brugernes uddannelse, til højre brugernes forhold til arbejdsmarkedet.

Hvad bruger brugerne?

Helligåndskirkens vision er at være et åbent fællesskab, hvor der er noget for alle. Det betyder at de kirkelige aktiviteter kan beskrives på et kontinuum, der rækker fra perifere til centrale aktiviteter, hvor der ved centrale aktiviteter først og fremmest menes gudstjenesterne. Den grundlæggende ide med denne opbygning er, at de perifere aktiviteter har til formål at invitere til de centrale aktiviteter.

Centrum og periferi

Nedenstående tabel viser en kategorisering af kirkens aktiviteter, hvor gruppe 1 er centrum. Gruppe 2, 3, 4, 5 og 6 bliver derefter mere og mere periferi. Yderst til højre ses dels, hvor mange personer der havde deres debut i hver af de 7 grupper ('Andel af førstegangsbesøgende') og dels, hvor mange procent, der i dag selv angiver at komme fast til et arrangement i gruppen. Når man læser tabellens sidste kolonne, skal man vide, at der er mange, der angiver, at de er fast bruger af mere end én aktivitet, og det betyder, at der er gengangere i denne kolonne. Man kan jo godt komme fast både til julemarked, puslingeklub og spaghettigudstjeneste.

Nr.	Kategori	Arrangementer	Andel af førstegangs-besøgende (debut)	Andel af faste brugere
1	Gudstjenester	Højmesse, Familiegudstjenester, Spaghettigudstjenester, Julegudstjenester, Særjulegudstjeneste, Kirkens indvielse	43 %	32 %
2	Kirkelige handlinger	Dåb, konfirmation, Bryllup, Bisættelse, Begravelse, Konfirmandforældreaften	25 %	0 %
3	Kirkelig undervisning – også for unge	Konfirmandundervisning, Smågruppen, Storgruppen, Kirkens debatforum, Minikonfirmandundervisning	1 %	8 %
4	Børn-og-unge aktiviteter	Legestue, Puslingeklub, Juniorklub, Konfirmandklub, Teenklub, Oddesundlejren, Børnekor	6 %	12 %
5	Folkelig oplysning – med andagt	Aftenhøjskole, Daghøjskole, Hopla, Temalørdag, koncerter	10 %	33 %
6	Hygge og samvær	Julemarked, Håndværkerlauget, Samlingsstedet, Kirkefrokost	3 %	11 %
7	Andet + udfyldt	Ikke udfyldt + Andet	11 %	4 %
			100 %	100 %

I personalegruppen har det umiddelbart overrasket, at hele 68 % (43 % + 25 %) har deres debut inde i selve kirkerummet. Dvs. første gang man kommer her, kommer man typisk til et arrangement, der indeholder forkyndelse, måske fordi det socialt set er nemmest at komme anonymt til en gudstjeneste + selvfølgelig fordi mange har deres debut i forbindelse med dåb, konfirmation, bryllup eller begravelse i familien. Desuden har gudstjenesten ingen tilmelding eller forpligtelse, hvilket mange andre aktiviteter har.

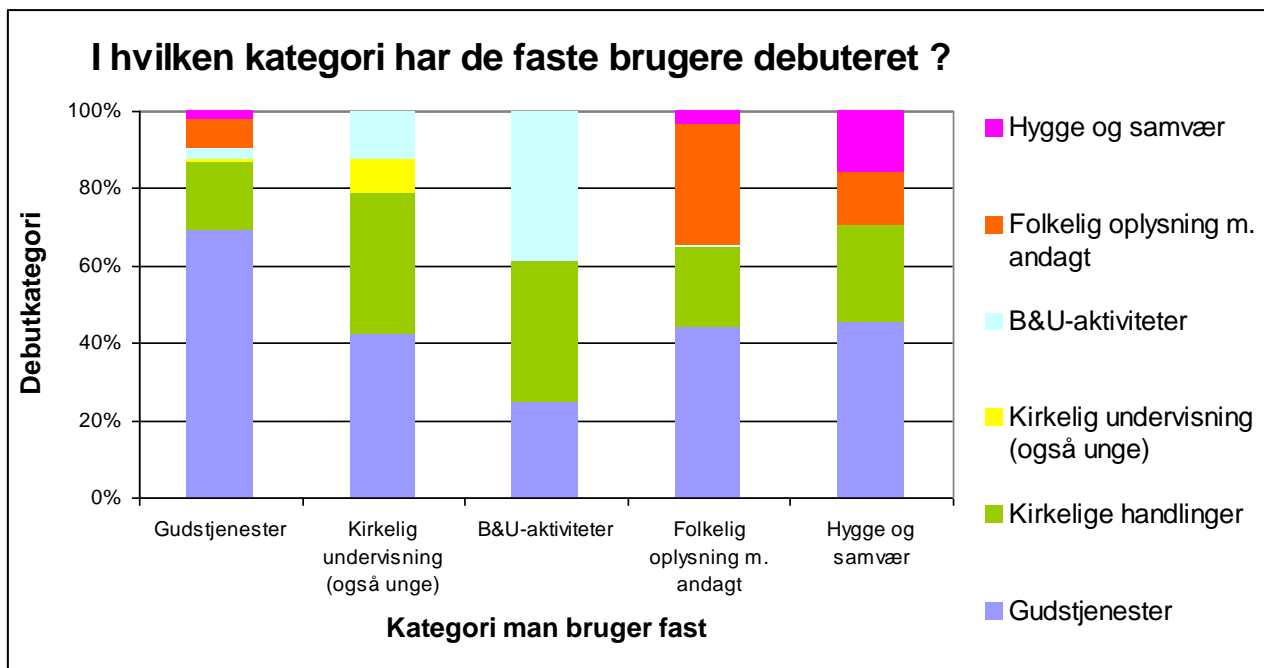
Dog skal man huske, at undersøgelsen er foretaget i foråret, mens kirkens måske vigtigste arrangement for ikke-faste-brugere ligger i november, nemlig julemarkedet. Her kommer man også uanmeldt, anonymt og uforpligtende.

For resten: De 25 %, der er markeret med rødt i ovenstående tabel, svarer til 94 personer. Af disse personer angiver 55, at de kommer fast i kirken i dag. Det svarer til 59 %, men det betyder ikke, at 59 % af alle, der kommer ind i kirken via kirkelige handlinger, bliver hængende som faste brugere. På samme måde svarer de blå markerede 6 % til 24 personer. 21 af disse angiver, at de kommer fast i dag, men det betyder ikke, at 88 % (21/24) af de børn der kommer ind i klubberne bliver faste brugere af klubberne (eller andet).

Faste brugeres debut

67% af brugerne fra undersøgelsen angiver, at de bruger kirken fast, og som sagt bruger mange flere af kirkens tilbud fast. Den følgende tabel stiller spørgsmålet: I hvilke grupper har de faste brugere i de forskellige kategorier af aktiviteter debuteret? Dét spørgsmål interesserer os, fordi vi gerne vil vide, om der er en bevægelse fra periferi til centrum, som beskrevet ovenfor.

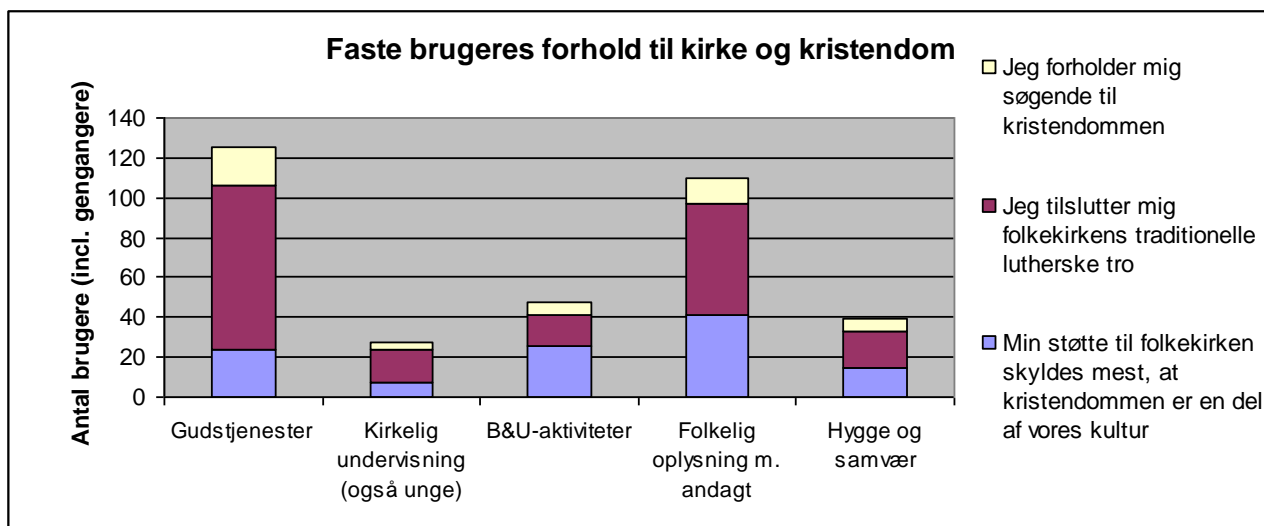
Der var også et andet spørgsmål, der skulle være blevet brugt til at analysere spørgsmålet om rekruttering rundt i kirkens aktiviteter. Nogle brugere kan måske huske, at de skulle svare på: "Hvad var dit allerførste arrangement?" og "Hvad var derefter de næste arrangementer for dit vedkommende?". Desværre har sidste spørgsmål åbenbart været for svært at forstå, for svarene er meget mangelfulde. Det betyder, at følgende er det tætteste vi kommer på spørgsmålet om bevægelse fra periferi til centrum (eller omvendt).

Man kan fx se, at de fleste faste gudstjeneste-brugere også har debuteret til en gudstjeneste (over 60 %-stregen). Ligeledes kan man se, at de fleste faste brugere i klubberne for børn og unge også har debuteret i denne kategori.

Mere om de faste brugere...

Man kan forestille sig, at de faste brugere af forskellige kategorier af aktiviteter i kirken, fordeler sig forskelligt, når man spørger til deres forhold til kirke og kristendom (koncept præsenteret under 'religiøse grundfarver og gudstjenestepreferencer' nedenfor). Og det er også tilfældet, som det kan ses af det næste diagram.

Typisk deltagelsesmønster

Inden vi forlader kategori 1 til 6, hvor 1 stadig er centrum, nemlig gudstjenesterne og 6 er periferi, nemlig 'hygge og samvær' skal vi undersøge, om brugerne holder sig til én kategori eller på hvilke måder der evt. krydses og mikses. Dertil bruger vi et af de første spørgsmål i undersøgelsen, der lød: "Hvilke aktiviteter i Helligåndskirken har du på et eller andet tidspunkt deltaget i?".

De følgende aktiviteter *korrelerer højt* (over 0,5) med hinanden, hvilket betyder, at hvis man har prøvet at deltage i én af aktiviteterne, så er det sandsynligt, at man også prøver den anden (og evt. tredje) aktivitet.

- ✿ Daghøjskole og Hopla
- ✿ Julemarked og Kirkefrokost
- ✿ Juniorklub og Minikonfirmandundervisning
- ✿ Konfirmandklub, Konfirmandundervisning og Minikonfirmandundervisning
- ✿ Dåb og Konfirmation

Hvilke sider ved gudstjenesten sætter du pris på?

Et af spørgsmålene i skemaet var en liste af elementer i en typisk gudstjeneste, hvor man skulle tage stilling til, hvilke elementer, man sætter pris på. Er det fx mere salmesangen og orgelmusikken end liturgi og nadver der tiltrækker? Spørgsmålet er kopieret fra en norsk undersøgelse, og svarpersonen har mulighed for at sætte

flere kryds, hvilket mange også har gjort. Følgende tabel viser hvor mange procent der i hver undergruppe (under 35 år, over 35 år, kvinder, mænd) har sat kryds. Til højre ses den samlede præferencefordeling.

	- 35 år	+ 35 år	Mænd	Kvinder	Alle
Salmesangen	58 %	76 %	61 %	76 %	70 %
Det højtidelige	32 %	39 %	26 %	43 %	37 %
Orgelmusikken	46 %	61 %	50 %	59 %	56 %
Kirkerummet	40 %	60 %	43 %	60 %	53 %
Prædiken	52 %	71 %	67 %	65 %	65 %
Liturgien	25 %	20 %	18 %	23 %	21 %
Fællesskabet	40 %	48 %	39 %	50 %	46 %
Bønnerne	31 %	32 %	25 %	34 %	31 %
Muligheden for at tænde lys	11 %	16 %	3 %	20 %	15 %
Nadveren	52 %	40 %	39 %	45 %	43 %
Stilheden	19 %	37 %	27 %	34 %	31 %

Som man kan se er det umiddelbart salmesangen (70 %) og prædikenen (65 %) folk kommer til gudstjeneste efter. Salmesangen er topscorer i alle viste undergrupper, bortset fra hos mændene, der sætter prædikenen allerhøjest. Også orgelmusikken (56 %) og kirkerummet (53 %) er et elsket element i gudstjenesten. Til gengæld scorer liturgien (21 %) og muligheden for at tænde lys (15 %) lavest i den sammenhæng. Det er ikke umiddelbart det, der får folk til at komme.

Det er dem over 35 år, samt kvinderne, der generelt er mest positive overfor gudstjenestens elementer. Dette er der formentlig ikke noget nyt i, men det er interessant at se, hvor dette mønster brydes. For de yngres vedkommende betyder elementer som liturgi (25 % mod 20 %) og nadver (52 % mod 40%) åbenbart mere end for de ældre. Og mændene ser ud til at overhale kvinderne, når der spørges til prædikenen (67 % mod 65 %) – en tendens der faktisk også kan spores i resultaterne fra den norske undersøgelse. Vil man bevidst satse på at tiltrække mænd eller unge, er det måske der man skal satse: På kirkens kerneydelser som liturgi, nadver og prædiken.

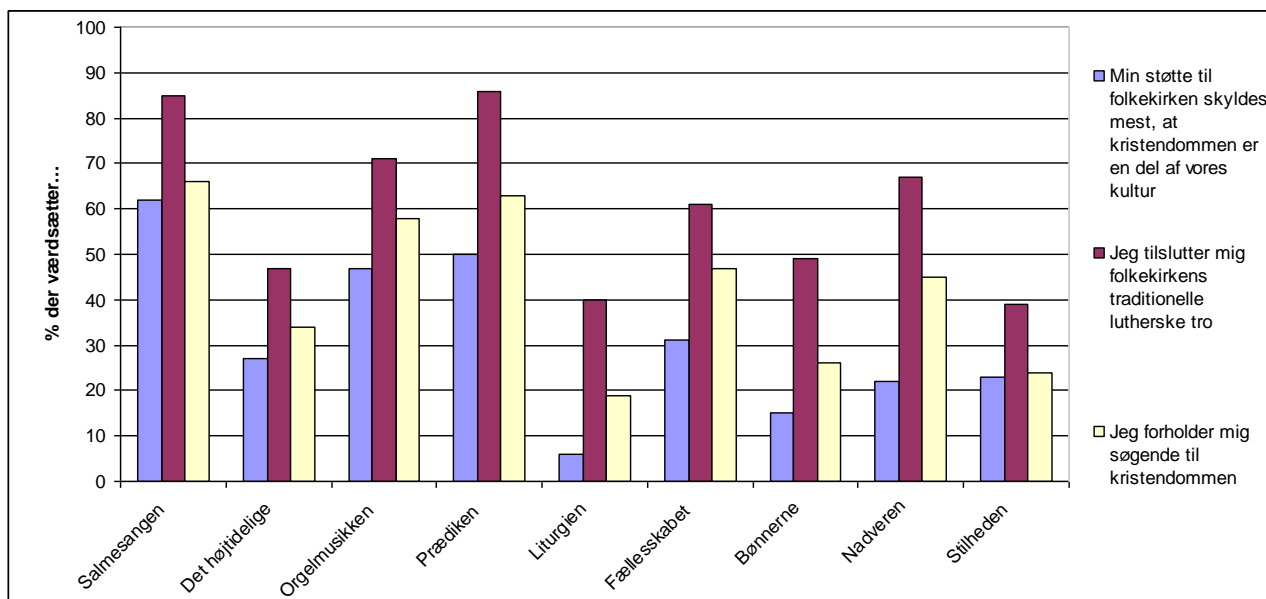
For resten: Skæringspunktet ved 35 år er valgt, fordi gruppen under 35 år er spaghetti-gudstjenestens primære målgruppe. 28 % af brugerne i Helligåndskirken er under 35 år.

Religiøse grundfarver og gudstjenestep præferencer

Sociolog Steen Marquard Rasmussen argumenterer i bogen "Religiøse grundfarver" for, at der basalt set er tre forskellige måde at være religiøs kristen på. I spørgeskemaet forsøges disse tre typer indfanget ved hjælp af spørgsmålet: "Hvilken beskrivelse passer bedst på dit forhold til kirke og kristendom?", som har følgende svarmuligheder (hyppighedsfordeling i parentes):

1. Min støtte til folkekirken skyldes mest, at kristendommen er en del af vores kultur (42 %, overvejende mænd)
2. Jeg tilslutter mig folkekirken traditionelle lutherske tro (45 %, overvejende kvinder)
3. Jeg forholder mig søgende til kristendommen (13 %)

I søjlediagrammet nedenfor er vi tilbage ved spørgsmålet om præferencer i gudstjenesten, men her er brugerne opdelt efter, hvilket forhold de har til kirke og kristendom:

Der er flere ting, der er interessante her: For det første er det tydeligt, at det er gruppe 2, der synes bedst om hvert enkelt element i gudstjenesten, først og fremmest om prædiken. De tilslutter sig traditionen og dermed også den måde, man traditionelt fejrer gudstjeneste.

Gruppe 1, som man kunne kalde de kulturkristne, er mindst begejstrede for gudstjenestens elementer. Men hvis de alligevel skal vælge, så er salmesangen også vigtigst for dem. Og der er længere ned til 2. pladsen, der indtages af prædiken, end for de øvrige grupper – dog ikke længere, end at det stadig er halvdelen af de kulturkristne, der sætter pris på prædiken, hvilket har overrasket os. Selvom man udtrykker distance til kristentroen, finder mange altså alligevel præstens prædiken interessant!

Den sidste gruppe af søgende mennesker (gruppe 3) placerer sig generelt set mellem disse to store grupper, og for dem ser det ud til, at "nadveren" og "fællesskabet" er meget vigtige elementer. Men stadigvæk er det salmesang og prædiken der scorer højest.

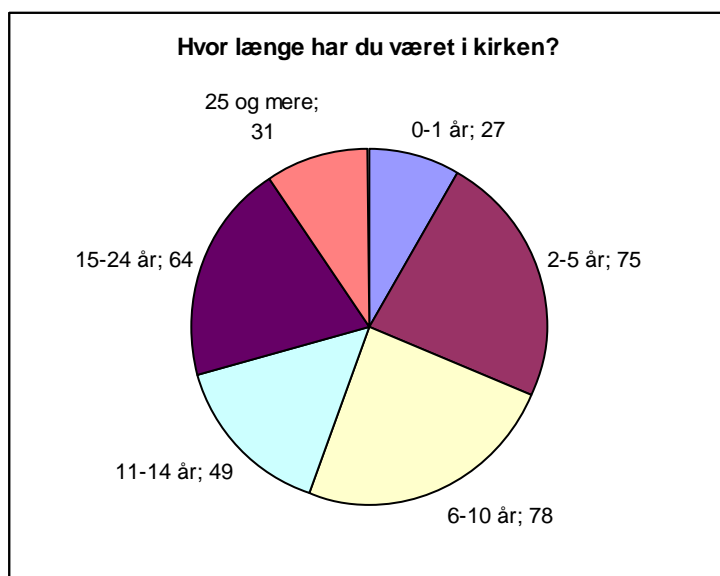
Hvorfor kom du første gang?

Det er interessant at vide, hvad der får folk til at komme første gang, fordi vi tænker: Når først folk har fået foden indenfor, så er sandsynligheden for, at de kommer igen, vokset betydeligt. Nedenstående tabel viser, hvordan svarene fordeler sig, når vi spørger efter, hvad der gjorde udslaget, da man kom første gang.

Topscoreren er at man "havde hørt kirken godt omtalt", hvilket 39 % afkrydser.

	Antal personer	Personer i %
Jeg havde hørt kirken godt omtalt	146	39 %
Jeg havde læst i kirkebladet og var blevet interesseret	46	12 %
Jeg havde bekendte, der kom her, og dem ville jeg gerne være sammen med	82	22 %
Jeg var flyttet til sognet og var nysgerrig	89	24 %
Gennem mine børn har jeg lært kirken at kende	48	13 %
Jeg er kommet hertil fra et andet kristent fællesskab	35	9 %
Jeg kom bare tilfældigt forbi	7	2 %
Mine forældre tog mig med herhen	39	10 %
Min kæreste/ægtefælle tog mig med herhen	24	6 %
Jeg så en reklame for et bestemt arrangement i kirken	17	5 %

For nogen ligger debuten langt tilbage, for andre var debuten den dag, de fik spørgeskemaet i hånden. Det er interessant at se, hvor længe folk har været i kirken. Af nedenstående lagkage kan man fx se, at det mest typiske er en bruger, der har været mellem 6 og 10 år i kirken. Og: Hvis man synes, fornyelse er godt, kan man glæde sig over, at 8 % (27 personer) har haft deres debut inden for de sidste ca. 15 måneder, nemlig i 2005 eller 2006.

Hvorfor bruger du kirken i dag?

Når folkekirken ind imellem bliver meget udskældt, kan man måske undre sig over, hvad der egentlig får folk til at blive. Hvordan fastholder vi folk? Netop det har vi spurgt vores brugere om. Spørgeskemaets sidste spørgsmål indeholder udsagn omkring ens begrundelser for at komme i kirken. Svarfordelingen kan ses her:

		Meget enig eller enig	Hverken eller	Meget uenig eller uenig
1	Jeg kommer for at møde mine venner	35 %	36 %	29 %
2	Jeg bruger kirkerummet til at falde til ro og bede	54 %	31 %	15 %
3	Kirken kunne for mig at se ligeså godt være et forsamlingshus	5 %	15 %	80 %
4	Kirken er for mig primært et socialt mødested	19 %	26 %	55 %
5	Her er hyggeligt at være, og jeg føler mig hjemme	83 %	13 %	5 %
6	Jeg vil gerne støtte kirkens initiativer	81 %	13 %	5 %
7	Det vigtigste i kirken er forkyndelsen	57 %	36 %	7 %

Da Helligåndskirken udefra ikke ligner en klassisk kirke, og der samtidig foregår mange folkelige aktiviteter, såsom højskole for ældre, håndværksprægede aktiviteter for voksne og et aktivt klubliv for børn og unge, kunne man måske tro, at mange ville mene, at huset ligeså godt kunne være et forsamlingshus. Men som man kan se ved udsagn 3 er det langt fra tilfældet, 80 % af brugerne er uenige i dette.

Dernæst er det interessant at betragte forskellen i svarfordeling mellem udsagn 4 og 5. Begge handler nemlig om det sociale aspekt ved at være bruger i en kirke, men mens flertallet (55 %) er uenige i udsagnet "Kirken er for mig primært et socialt mødested" er flertallet enige i at "her er hyggeligt at være, og jeg føler mig hjemme". Ses det sammen med udsagn 7 omkring forkyndelsens vigtighed, som 57 % er enige i, får man det indtryk, at det netop er blandingen af forkyndelse og socialt samvær, der får folk til at blive. Hver for sig kan elementerne ikke tiltrække. Man har med andre ord behov for at blive set – både menneskeligt og åndeligt.

Specielt om spaghetti

Der er 76 af de indkomne besvarelser, der nævner, at de har været til spaghetti-gudstjeneste på et eller andet tidspunkt, heraf 27 mænd og 48 kvinder. Og det er faktisk 20% af alle besvarelserne, hvilket betyder at 20% af kirkens brugere har været til en spaghetti-gudstjeneste en eller flere gange. Aldersmæssigt fordeler spaghetti-brugerne sig således:

Alder	Antal
Under 30 år	40 personer
30-49 år	19 personer
50-69 år	12 personer
Over 70 år	1 person
Alder uoplyst	4 personer
Total	76 personer

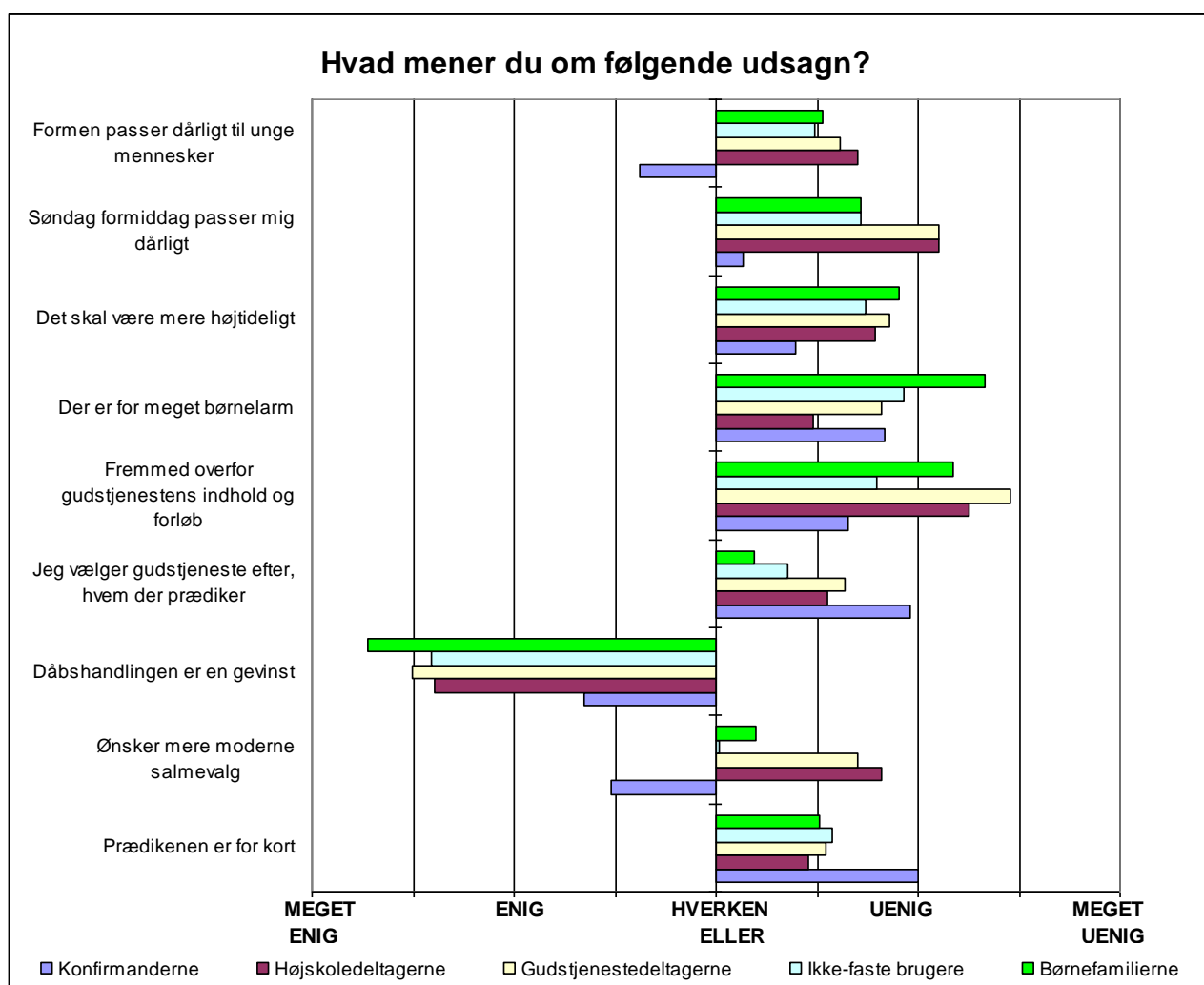
1/3 af dem, der er 'meget enig' eller 'enig' i, at den almindelige gudstjenesteformen passer dårligt til unge mennesker er 14 år – det er altså konfirmander.

10 personer skriver, at de kommer fast til spaghettigudstjenester. Til sammenligning er der 12, der skriver, at de kommer fast til familiegudstjenesterne og 15, at de kommer fast til puslingeklub.

Brugersegmenter

I dette afsnit vil vi prøve at dele kirken op i relevante segmenter, dvs. grupper, der formodes at have forskellig adfærd i kirken og måske også forskellige holdninger til, hvad der sker i kirken. Vi har udvalgt 5 segmenter, men man kunne selvfølgelig have valgt endnu flere, nemlig 'børnefamilierne', 'konfirmanderne', 'højskoledeltagerne', 'gudstjenestedeltagerne' og de 'ikke-faste brugere'. Nedenfor vil jeg præsentere hvert enkelt segment særskilt og undersøge interessante forhold for hver enkelt gruppe. Men først er her et diagram, der viser de 5 segmenters gennemsnitlige grad af enighed vs. uenighed i en række udsagn om gudstjenesten.

Det kan være lidt svært at læse, derfor følgende: Korte bjælker betyder, at segmentet samlet set ikke har markant mening om udsagnet. De samler sig om kategorien 'hverken eller', som også kunne oversættes med 'ved ikke'. Derfor er lange bjælker (i begge regninger) interessante. Det samme er afvigelser fra den generelle tendens.

Børnefamilierne

Man regnes i denne analyse for børnefamilie, hvis ens yngste barn er højst 6 år, dvs. stadig netop går i børnehave. Der er 63 personer i undersøgelsen, der opfylder dette kriterium, hvor nogle familier jo sagtens kan være repræsenteret 2 gange. Nemlig hvis både mor og far har udfyldt spørgeskemaet.

I diagrammet overfor svarer børnefamilierne mest markant på to udsagn, nemlig de eneste to i rækken, der handler om børn. De er mest enige i, at dåbshandlingen er en gevinst, og de er mest uenige i, at der er for meget børnelarm. De er altså tilfredse med begge forhold i kirken. Man skal ikke i læsningen lade sig forvirre af, at denne tilfredshed i det ene tilfælde stritter til højre, og i det andet tilfælde stritter til venstre. Det skyldes blot, at nogle udsagn på forhånd er formuleret negativt og andre positivt.

Læg mærke til, at alle andre segmenter af brugere er enige med børnefamilierne her, men der ses altså alligevel en forskel mellem segmenterne, hvor børnefamilierne scorer markant højere. Pas i øvrigt på med at tolke på små forskelle mellem segmenterne, både i denne analyse og andre steder i materialet, da små forskelle dels er uden praktisk betydning, og dels kan være statistisk tilfældige (ikke signifikante).

Gudstjenestedeltagerne

Denne kategori henregnes man til, hvis man har angivet at komme fast til almindelig højmesse, spaghetti-gudstjeneste eller fx familiegudstjeneste (i afsnit 'hvad bruger brugerne?' kaldet kategori-1-aktiviteter). Der er 137 personer fra undersøgelsen, der indgår i dette segment, og man skal både her og andre steder huske, at man sagtens kan være fx 'børnefamilie' og 'gudstjenestedeltager' på samme tid.

Gudstjenestedeltagerne adskiller sig i ovenstående diagram ved at være mest fortrolig med 'gudstjenestens indhold og forløb'. Dette kan muligvis hænge sammen med dette segments alder og dermed erfaring. Mens gennemsnitsalderen i brugergruppen som helhed ligger på omkring de 50, er gennemsnitsalderen her 53. Formentlig betyder det at folk også har haft flere år at gå i kirke i.

Inden vi bevæger os videre og ser nærmere på højskoledeltagerne, vil jeg vise, hvor mange personer, der i denne analyse kommer med i begge segmenter. Det er 33 personer, så det er faktisk mere typisk at komme til en af delene end til begge dele. I hvert fald fast.

	Gudstjenestedeltager	Ikke gudstjenestedeltager	
Højskoledeltager	33	50	83
Ikke højskoledeltager	104	243	347
	137	293	430

Højskoledeltagerne

83 personer svarer, at de kommer fast til enten aften- eller daghøjskole og passer dermed til kriterierne for denne gruppe. Det viser sig dog, at mange fra denne gruppe ikke har svaret på spørgsmålene om gudstjenesten, som er vist i ovenstående diagram, og det kan have to årsager: Enten er man tøvende overfor at vurdere noget, man måske ikke kommer til så ofte selv. Eller også er det fordi, mange i denne gruppe tilhører den ældre gruppe brugere, der i forvejen ofte springer spørgsmål over.

Af dem, der har svaret kan man se, at de faktisk er godt tilfredse med gudstjenesten: De ønsker ikke mere moderne salmevalg, og søndag formiddag passer fint til dem. I øvrigt kan man se, at de også synes, at lidt børnelarm er ok – dog udgør de det segment, der er tættest på at svare, at børnene larmer for meget.

Det er nærliggende at antage, at højskoledeltagerne er mere folkeligt indstillede end gudstjenestedeltagerne, og denne hypotese kan man efterprøve ved at se på spørgsmål 21 i skemaet, om lød: "hvor vigtig er Gud og kristendom generelt for dig?". Her har gudstjenestedeltagerne et gennemsnit på **8,4**, mens højskoledeltagerne gennemsnitligt ligger på **7,4**. Det bekræfter vores tese, fordi jeg samtidig kan se, at forskellen er statistisk signifikant.

Udensogns eller indensogns? Under dette punkt har jeg også valgt at placere spørgsmålet om, hvor brugerne i Helligåndskirken bor, fordi der foreligger en antagelse om, at brugerne af højskoletilbudene ofte kommer udensogns fra. I spørgeskemaet har jeg et spørgsmål, der belyser dette ved at spørge, om man bor i Helligåndssogn. Det viser sig, at **59%** af den samlede brugergruppe bor i sognet, mens **39%** ikke gør. (Vær opmærksom på, at denne sidste gruppe også indeholder sognebåndsløserne). Hvis vi alene ser på højskoledeltagerne, så er tallene anderledes, således at kun **55%** af de 83 faste brugere af højskoletilbudene er fra sognet, mens hele **44%** er udefra. Det peger på, at tilbudene er attraktive udover sognekanten, om end nogle af personerne givetvis er tidligere sogneboere, der er flyttet væk.

Ikke-faste brugere

De ikke-faste brugere er defineret ved, at de ikke i øjeblikket kommer til noget fast i kirken. Der er 90 personer i denne gruppe. Umiddelbart adskiller de sig ikke i nævneværdig grad fra de andre segmenter, måske fordi de ikke-faste er en meget uhomogen gruppe. Der kan jo være mange grunde til, at man ikke kommer fast.

Til gengæld lader det til, at de ikke-faste har et andet fællestræk: De har en kortere personlig historie i kirken. Mens de faste i gennemsnit har haft deres debut for 11,7 år siden har de ikke-faste først haft deres debut for 8,8 år siden. De faste brugere har altså i gennemsnit været i kirken i næsten 3 år mere.

Konfirmanderne

Til slut skal vi rette blikket mod konfirmanderne i vores kirke. Der er 24 personer på 14 eller 15 år, der tælles med som konfirmand her, dvs. at man enten kommer fast til konfirmandundervisning, konfirmandklub eller har været til et bestemt møde, der blev afholdt for konfirmander og deres forældre i dataindsamlingsperioden. Konfirmanderne skiller sig uden sammenligning allermest ud i diagrammet ovenfor, generelt ligger

konfirmanderne markant anderledes end de andre segmenter. De er enige i, at 'formen passer dårligt til unge mennesker' og de 'ønsker sig et mere moderne salmevalg'. Dette er de eneste to bjælker, der repræsenterer en egentlig negativ holdning, og det er egentlig påfaldende. Gad vide, om der hos alle andre (ældre personer) er en tendens til at foretage afkrydsningen lidt pænt – eller er folk bare så tilfredse?

Desuden kan man se af datamaterialet, at 10 af konfirmanderne formentlig allerede kender kirken godt – de har været her mellem 11 og 14 år, hvilket skyldes at mange simpelthen er døbt her og har boet i sognet siden. Kun 2 angiver at have haft deres debut i 2005 eller 2006, dvs. de er stadig nye brugere i kirken.

Hvis man ser på, hvad konfirmanderne godt kan lide ved gudstjenesten, så er nadveren et stort hit: **13** sætter kryds her, mens kun **4** sætter kryds ved prædikenen. **9** sætter pris på orgelmusikken, mens **6** kan lide salmesangen. I forhold til resten af brugergruppen er det altså bemærkelsesværdigt, at de unge konfirmander især nævner nadveren, og sætter så lidt pris på prædikenen (for sammenligning: se afsnittet: 'Hvilke sider af gudstjenesten sætter du pris på?').

Senere analyser:

Frivillige/brugere/begge dele. Hvem er de frivillige? Anden religiøs profil end brugerne? Generelt mere om religiøs profil.

Konklusion og perspektivering

Menighedsrådet har fulgt brugerundersøgelsen med stor opmærksomhed. Den blev igangsat ud fra en reel nysgerrighed for at komme tættere på en forståelse af holdninger og ønsker fra kirkens mange brugere. Og det har hele tiden været menighedsrådets klare intention, at den dybere indsigt, som brugerundersøgelsen skulle give os, også skal bruges fremadrettet og konstruktivt.

Vi vil således her samle de mange data i

- en kortfattet og opsummerende konklusion. Gennem undersøgelsen har vi fået underbygget nogle antagelser, men også fået nogle overraskelser. Her bringer vi primært konklusion på de elementer, som overrasker en smule
- og ikke mindst i en perspektivering: hvad kan og vil vi så bruge denne indsigt til?

Kortfattet konklusion i stikord

Både medarbejdere og menighedsråd har fået en række overraskelser gennem hele denne fase. Det er især sådanne, vi her trækker frem:

- Aldersfordelingen i brugergruppen er det første, der har overrasket.
Man kan høre en medieskabt fordrejning så mange gange, at man tror på den. Således var vi måske også på vej til at tro, at 'kirkegængerne generelt er ældre mennesker'. Men det billede er fordrejet – i hvert fald i Helligåndskirken! Godt nok er de 70-årige bedst repræsenteret i Helligåndskirken, men der er flere i 30'erne end i 60'erne, og der er flere under 20 år end i 50'erne.
- Salmesangen er i høj kurs
Da vi spurgte til, hvad folk sætter pris på ved gudstjenesten, viste det sig, at salmesangen var i høj kurs. Men der er små forskelle. For det første sætter mændene som de eneste noget andet end salmesangen aller højest, nemlig prædikenen.
- Prædikenen scorer generelt højt i alle grupper
67% hos mænd og 65% hos kvinder. Men også de forskellige religiøse grundfarver har prædikenen som en klar nummer 2 på deres topscorerliste både hos de søgende, kulturkristne og de mere traditionelle kirkegængere. Ingen af grupperne har under 50% som sætter kryds ved prædikenen som noget man værdsætter.
- Nadveren er et hit!
Desuden har vi bidt mærke i, at unge under 35 sætter nadveren ganske særlig højt.

- Liturgien generelt scorer ikke så højt.
Vi har ikke en klar pejling på, hvad årsagen kan være. Måske kan det være, fordi folk ikke er sikre på, hvad liturgi egentlig er for noget.
- Kirkerummet – som debut for mange
Det er også et overraskende resultat, at brugerne groft sagt har deres debut i Helligåndskirken inde i selve kirkerummet ved en gudstjeneste eller kirkelig handling. Mod forventning begynder brugerne altså direkte i kirkens centrum. Det hænger sammen med, at man ofte har været her første gang i forbindelse med en kirkelig handling i familien. Men selv hos brugere, der har en løs tilknytning til kirken, har en stor andel besøgt kirken første gang til en gudstjeneste. Med andre ord: Helligåndskirkens gudstjeneste og kirkerum opfattes ingenlunde som lukket land – tværtimod er det her, det er lettest at komme til som 'ny' (ingen tilmelding).
- Der kommer hele tiden nye til
Det er meget glædeligt, at 8% af brugerne har haft deres debut i 2005 eller 2006 – det er fortrinsvis yngre og unge. Det betyder, at der er basis for en løbende fornyelse.
- Modtagelsen betyder meget
Næsten halvdelen af brugerne har selv formuleret kommentar til deres debut, heraf har næsten alle positive bemærkninger om førstehåndsindtrykket. Det er forskelligt, hvad folk har lagt mærke til: god musik, dejlig bygning, god modtagelse i døren, rar stemning, godt fællesskab. Det er opmuntrende læsning.
- Kirken skal være hyggelig – men er ikke et forsamlingshus!
Vi har også spurgt folk om, hvorfor de bruger kirken, og her lader det til, at det er blandingen af forkyndelse og socialt samvær, der får folk til at blive ved med at komme. Brugergruppen svarer nemlig nej til, at kirken ligeså godt kunne være et forsamlingshus og ja til, at de bruger kirkerummet til at falde til ro og bede. Desuden svarer rigtig mange ja til, at 'her er hyggeligt at være og jeg føler mig hjemme', mens de fleste er uenige i, at det er hyggen og samværet, der er det primære.

Hvad vil vi så bruge denne viden til – og hvad vil vi gøre ved det?

Det har været guld værd for os at få denne indsigt. Menighedsrådet og medarbejderne vil løbende fremefter have det med i overvejelserne, når vi udfører arbejdet og planlægger forskellige initiativer.

Konkret vil lade det indgå i bl.a. sådanne overvejelser:

- Alderssammensætningen er værdifuld for Helligåndskirken. Vi skal fortsat udbygge med aktiviteter, som kan tiltale flere aldersgrupper, både selektivt og samlet. I foråret 2006 gennemførte vi med stor succes en tema-lørdag som samlede et bredt aldersspektrum. Det vil vi fortsætte. Og så skal vi konkret gøre mere for at nå dem i 50'erne og 60'erne
- Det er tydeligt, at kvinderne er i flertal i den ældre aldersgruppe – og det vil forstærkes, fordi kvinder statistisk lever længere end mænd. Det skal vi prøve at udnytte målrettet i udbud af aktiviteter for denne aldersgruppe.
- Målrettet satsning på børne- og ungdomsgrupper kan fortsat bidrage til at nå endnu flere i 30'erne og 40'erne. Vi skal hele tiden vurdere, hvilke tilbud til børn og unge, der kan være relevante og attraktive, og så skal vi have mod til at prioritere (også evt. til at prioritere om, hvis en anden satsning kan give bedre effekt).
- At prædikenen vurderes så værdifuldt af alle grupper, som det er tilfældet, det skal naturligvis opmuntre vores præster til fortsat at arbejde lige så seriøst med formidlingen, som de hidtil har gjort. Det lønner sig.
- Den svage forståelse for liturgien skal overvindes ved bedre kommunikation. Vi planlægger p.t. et indstik i alle salmebøger, som giver en kortfattet guide/forklaring til gudstjenestens gang. Og på Helligåndskirkens hjemmeside har vi givet en meget udførlig forklaring til de enkelte led i gudstjenesten, så alle kan være med på, hvad der foregår og hvorfor.
- Modtagelsen af enhver gudstjenestedeltager viser sig jo at være vigtig. Det skal fastholdes – og gerne udbygges, måske med en bedre guide til de yderligere tilbud, som kirken har mellem gudstjenesterne. Vi har f.eks. haft gode erfaringer med ind imellem at have et informationsbord med diverse materialer.

Menighedsrådet vil gerne udtrykke en varm tak til enhver som har bidraget til at gøre denne undersøgelse til et så værdifuldt redskab for planlægning af vores arbejde fremefter i Helligåndskirken.

Med venlig hilsen

Menighedsrådet

14. juni 2006